

Nord Stream 2 AG,
Baarerstrasse 52,
6300 Zug, Switzerland
Att.: Simon Bonell
E-Mail: Simon.Bonnell@nord-stream2.com

Kontor/afdeling
Center for undergrund og
beredskab

Dato
06-07-2020

J nr. 2020 - 8094

/ksc

Afgørelse om ændring af vilkår 19 i tilladelse til Nord Stream 2 naturgasrørledninger

Nord Stream 2 AG har den 5. juni 2020 fremsendt anmodning om ændring af vilkår 19 i etableringstilladelsen til Nord Stream 2 af den 30. oktober 2019 således at Nord Stream 2 AG både kan anvende rørledningsfartøjer med selvpositionering (DP-fartøjer), med ankre eller en kombination af disse to fartøjstyper til videreetablering af Nord Stream 2. Nord Stream 2 AG har sammen med anmodningen vedlagt en vurdering af påvirkning på blandt andet skibsfart, kemisk ammunition og biologiske receptorer fra mulige fartøjsoptioner til videreetablering af Nord Stream 2 samt risikovurdering for videreetablering af rørledningerne.

Baggrund

Den 3. april 2020 anmodede Nord Stream 2 AG om Energistyrelsens vurdering af materialet, som også er vedlagt anmodningen af den 5. juni 2020.

Den 20. maj 2020 svarede Energistyrelsen, at anvendelse af rørledningsfartøjer med ankre er omfattet af miljøkonsekvensrapporten for projektet, at anvendelse af et rørledningsfartøj med en lavere lægge-hastighed ikke ændrer konklusionerne i miljøkonsekvensrapporten, samt at den i materialet angivne lavere lægge-hastighed (0,8-1,0 km/døgn) ikke er en ændring, der kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, hvorfor ændringen ikke er omfattet af miljøvurderingslovens krav om screening, jf. miljøvurderingslovens bilag 2, nr. 13.

Af Energistyrelsens svar fremgik endvidere, at anvendelse af et rørledningsfartøj med ankre vil kræve en ændring af vilkår 19 i tilladelsen, hvor det forudsættes, at rørledningen bliver foretaget med et lægge-fartøj med dynamisk positionering (DP-rørledningsfartøj). En ændring af vilkår 19 forudsætter, at Energistyrelsen træffer afgørelse herom iht. kontinentalsokkelovens § 4.

På denne baggrund har Nord Stream 2 AG fremsendt anmodning om ændring af tilladelsens vilkår 19 således at selskabet har mulighed for også at anvende rørledningsfartøjer med ankre, enten selvstændigt eller i kombination med DP-rørledningsfartøjer.

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Niels Bohrs Vej 8
6700 Esbjerg

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Høringssvar

Energistyrelsen forelagde den 1. maj 2020 det fremsendte materiale for Søfartsstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Miljøstyrelsen, Fiskeristyrelsen og Forsvarets Ejendomsstyrelse. I forbindelse med anmodning af den 5. juni 2020 har Energistyrelsen genforelagt myndighederne materialet, hvor myndighederne enten oplyste, at de ikke havde bemærkninger eller yderligere bemærkninger end dem de tidligere havde fremsendt til Energistyrelsen. Nedenfor følger et resumé af myndighedernes høringssvar.

Søfartsstyrelsen

Søfartsstyrelsen anfører i høringssvaret at analysen fra Rambøll ser ud til at vise, at rørlægningen uanset type af fartøj (DP eller ankring) vil kunne ske med en acceptabel risiko.

Søfartsstyrelsen foretrækker dog anvendelse af DP-rørlægningsfartøj, som det har været for den allerede etablerede del af NS2. Dette skyldes blandt andet, at det areal et ankret fartøj "fylder", er væsentligt større end for et DP fartøj og læggehastigheden er langsommere. Derved giver det større gene for skibsfarten.

Ved arbejdet i og ved TSS Adlergrund finder Søfartsstyrelsen, at der skal være afviser-/vejledningsfartøjer til stede, således at anden skibstrafik kan advares og vejledes. Da TSS Adlergrund hovedsageligt er på tysk område, vil eventuelle tyske krav også forventeligt skulle gælde for den danske del af TSS.

Nord Stream 2 AG's svar

I forbindelse med arbejdet i TSS Adlergrund vil Nord Stream 2 AG anvende vagtfartøjer, uanset hvilken type rørlægsfartøj, der vil blive brugt. Dette er også koordineret med krav fra de tyske søfartsmyndigheder.

Nord Stream 2 AG har til hensigt at gå i yderligere dialog med de tyske søfartsmyndigheder, og skulle der i den forbindelse opstå andre krav, vil disse blive koordineret med Søfartsstyrelsen og, hvor det er relevant, implementeret i forhold til den danske del af rørledningerne.

Slots- og Kulturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen har ingen bemærkninger til det fremsendte.

Slots- og Kulturstyrelsen anfører at Vikingeskibsmuseet pt. arbejder med undersøgelsen fra ankerkorridoren, og senere – når der foreligger et overblik - forventer styrelsen at blive inddraget, med henblik på at beslutte hvilke objekter som er af betydning, og hvilke der kan ses bort fra.

Nord Stream 2 AG's svar

I perioden 14. januar 2020 til 2. februar 2020 og 7. maj 2020 til 2. juni 2020 er der foretaget en ankerkorridorundersøgelse. Resultaterne og eventuelle fund vil blive delt med Vikingskibsmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen med henblik på deres vurdering af hvilke fund der er af betydning og bør undgås under rørlægningen og ankerhåndteringen.

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen bemærker, at målingerne af støj i forbindelse med svensk rørlægning foregik med rørlægningsfartøjet Solitaire, som er et dynamisk positioneringsfartøj. Undersøgelsen viser dermed ikke, hvilket støjniveau der vil forekomme fra ankringen med ankringsfartøj. Dog er det muligt, at støjniveauet fra selve rørlægningen og dele af servicefartøjerne er sammenlignelige.

Miljøstyrelsen forstår den nye vurdering således, at ændringen vil medføre, at et forøget areal af havbunden vil blive forstyrret. Energistyrelsen har oplyst, at rørlægning med ankringsfartøj er omfattet af den tidligere miljøkonsekvensvurdering. Derimod omfatter tilladelsen til rørlægningen i dansk farvand ikke ankringsfartøj, da rørlægning på tilladelsestidspunktet skulle ske med dynamisk fartøj.

Det er essentielt, at en fornyet tilladelse til ankringsfartøj indeholder vilkår om, at graden af forstyrrelse af havbunden bliver dokumenteret og rapporteret til Miljøstyrelsen efter rørlægningen er udført.

Nord Stream 2 AG's svar

Af tilladelsens vilkår 24 fremgår det: "Nord Stream 2 AG skal dokumentere udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper skal vurderes, dokumenteres og indrapporteres til Miljøstyrelsen. Hvis muligt, skal udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse ske i forhold til de overordnede habitattyper defineret i Havstrategidirektivet. Indrapporteringen af udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper bør ske senest 6 måneder efter endt anlægsarbejde."

Nord Stream 2 AG anerkender, at dette vilkår også vil dække forstyrrelser forårsaget af ankre, hvis der anvendes et forankret rørlægningskib.

Fiskeristyrelsen

Fiskeristyrelsen har ingen bemærkninger til høringen.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Særligt vedrørende dokumentet Potential Vessel Changes for the Remaining Construction in Denmark and Related Impacts bemærkes:

Ad punkt 3.3.1, side 10:

Det fremgår af dokumentet, at “procedures for anchor handling in relation to CWA (red. Chemical Warfare Agents) for the rest of the pipeline installation will be developed in collaboration with the Royal Danish Navy”. Søværnskommandoen deler ikke forståelsen af at skulle indgå i et sådan udviklings- og samarbejde. Det må kunne forventes, at der stilles krav om, at sådanne procedurer udarbejdes alene af entreprenøren forud for arbejdet.

Ad punkt 3.5.1, side 14:

Det fremgår ligeledes af dokumentet, at “Procedures for anchor handling to avoid contact with potential munitions will be developed in collaboration with the Royal Danish Navy”. Søværnskommandoen deler ikke forståelsen af at skulle indgå i et sådan udviklings- og samarbejde. Det må kunne forventes, at der stilles krav om, at sådanne procedurer udarbejdes alene af entreprenøren forud for arbejdet. Søværnskommandoen er i den sammenhæng alene kontaktpunkt ved eventuel identificering eller konstatering af unexploded ordnance (UXO) eller lignende genstande.

Ad punkt 3.5.1, side 14:

I sammenhæng til unexploded ordnance (UXO), anføres det i dokumentet, at der i perioden 14. januar 2020 til 2. februar 2020 er gennemført en anchor corridor survey for den del af rørledningen, som aktuelle høring omfatter. Søværnskommandoen har ikke været vidende om denne undersøgelse endsige resultatet af denne ved aktuelle høring, men noterer sig af Energistyrelsens mail dateret 7. maj 2020, at der var tale om en indledende undersøgelse og at der foretages en yderligere undersøgelse, som samlet vil danne grundlag for et konsolideret undersøgelsesresultat – et resultat, som endvidere vil blive delt med Søværnskommandoen.

Til ovenstående skal det således generelt bemærkes, at såfremt der i forbindelse med undersøgelserne bliver identificeret/forekommer fund af ueksploderet ammunition (UXO) eller lignende genstande, skal arbejdet straks indstilles, og der skal tages kontakt til Forsvarets Operationscenter, jf. BEK 1351 af 29/11/2013 § 14 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande.

Foruden ovenstående forhold, skal der gøres opmærksom på, at de udstedte tilladelser, samt kontaktoplysninger til det eller de skibe der skal udføre arbejdet, skal være tilgængeliggjort for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen.

Nord Stream 2 AG's svar

I perioden 14. januar 2020 til 2. februar 2020 og 7. maj 2020 til 2. juni 2020 er der foretaget en ankerkorridorundersøgelse for den del af rørledningsruten, som denne anmodning vedrører. Resultaterne og eventuelle fund deles med

Søværnskommandoen, når de er tilgængelige. Ankermønstre vil blive udviklet for at undgå interaktion med potentiel ammunition, og der forventes ingen ammunitionsrydning.

Procedurer til håndtering af potentiel kemisk ammunition og håndtering af alt udstyr, der er i kontakt med havbunden, vil blive udarbejdet af Nord Stream 2 AG's specialentreprenør, inden etableringsarbejdet påbegyndes i dansk farvand. I tilfælde af, at ueksploderet ammunition (UXO'er) eller lignende objekter identificeres eller findes (chance finds), kontaktes Søværnskommandoen.

Energistyrelsens vurdering af rørledningsfartøj med ankre

Energistyrelsen fastholder at anvendelsen af rørledningsfartøjer med ankre både selvstændigt og i kombination med et DP-rørledningsfartøj er omfattet af miljøkonsekvensrapporten for projektet, og at en langsommere læggehastighed (0,8-1,0 km/døgn) ikke er en ændring, der kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, hvorfor ændringen ikke er omfattet af miljøvurderingslovens krav om screening, jf. miljøvurderingslovens bilag 2, nr. 13. Offentligheden blev forelagt vurderingen af påvirkninger fra såvel et rørledningsfartøj med ankre og et rørledningsfartøj med selvpositionering i forbindelse med den offentlige høring maj-juli 2019. Vurdering af påvirkningen af aktiviteter i forbindelse med etablering af Nord Stream 2 iht. habitatreglerne blev foretaget i tilladelsen af den 30. oktober 2019, og omfatter også anvendelsen af rørledningsfartøjer med ankre både selvstændigt og i kombination med et DP-rørledningsfartøj, hvorfor der ikke i denne afgørelse foretages en ny vurdering.

Energistyrelsen vil skulle træffe afgørelse om en ændring af vilkår 19 i tilladelsen af 30. oktober 2019 iht. kontinentalsokkelovens § 4. Afgørelsen vedrører alene en ændring af vilkår 19.

Vilkår 19 blev fastsat, da rørledningsruten går gennem et område (CWA-område) hvor bundtrawl, ankring og havbundsintervention frarådes på grund af risikoen for dumpet krigsgas.

Rørledningerne blev etableret gennem ovennævnte CWA-område i december 2019. Den del af ruten hvor rørledningerne endnu ikke er etableret i Danmark er minimum 25 km væk fra CWA-området.

I forbindelse med etablering af Nord Stream i Danmark blev der anvendt et fartøj med ankre, hvor rørledningsruten passerede 5 km fra CWA-området.

Monitorering af Nord Stream påviste ikke intakt kemisk ammunition. På baggrund af overvågningsresultater af påvirkningen af Nord Stream blev det konkluderet, at påvirkningen af havmiljøet med hensyn til forstyrrelse af havbunden indeholdende

kemisk ammunition eller dets nedbrydningsprodukter var ubetydelig eller ikkeeksisterende.

Af miljøkonsekvensrapporten for projektet fremgår, at de højeste frekvenser og koncentrationer af kemisk ammunition og deres nedbrydningsprodukter i sediment findes inden for CWA-området, og at hyppigheden af fund og koncentrationer af kemisk ammunition og dets nedbrydningsprodukter i sedimentet generelt falder med stigende afstand fra CWA-området.

Af tilladelsen af 30. oktober 2019 fremgår, at Nord Stream 2 AG er bekendt med forholdsregler for identifikation og håndtering af rester af ammunition eller genstande, der kan være farlige (UXO).

På baggrund af ovenstående samt på baggrund af det fremsendte materiale, miljøkonsekvensrapporten, erfaringerne fra Nord Stream og myndighedernes høringssvar, vurderer Energistyrelsen, at videreetablering af rørledninger kan foretages med DP-rørlægningsfartøjer, rørlægningsfartøjer med ankre, enten selvstændigt eller i kombination med hinanden, da påvirkningerne på miljø, sikkerhed og sundhed af ændringen vurderes til at være mindre, ubetydelige eller ikke-eksisterende. De relevante parametre som er vurderet, da de kan påvirkes af typen af rørlægningsfartøj (hvorledes fartøjet fastholder sin position), er vandkvalitet, biologiske receptorer, kemisk ammunition, ueksploderet ammunition (UXO), kulturarv og skibsfart.

I vurderingen af ændringen har Energistyrelsen især lagt vægt på, at:

- den resterende del af rørledninger der skal etableres i Danmark ikke er indenfor CWA-området, hvor ankring frarådes.
- Nord Stream 2 AG er bekendt med forholdsregler for identifikation og håndtering af rester af ammunition eller genstande, der kan være farlige (UXO).
- undersøgelser har vist, at de højeste frekvenser og koncentrationer af kemisk ammunition og deres nedbrydningsprodukter i sediment findes inden for CWA-området, og at hyppigheden af fund og koncentrationer af kemisk ammunition og dets nedbrydningsprodukter i sedimentet generelt falder med stigende afstand fra CWA-området.
- resultaterne og eventuelle fund fra ankerkorridorundersøgelse af den 14. januar 2020 til 2. februar 2020 og 7. maj 2020 til 2. juni 2020 deles med Søværnskommandoen, når de er tilgængelige, for at sikre, at ankermønstre bliver udviklet mhp. at undgå interaktion med potentiel ammunition.
- procedurer til håndtering af potentiel kemisk ammunition og håndtering af alt udstyr, der er i kontakt med havbunden er udarbejdet af Nord Stream 2 AG, inden etableringsarbejdet påbegyndes i dansk farvand.

- såfremt der bliver identificeret/forekommer fund af ueksploderet ammunition (UXO) eller lignende genstande, skal arbejdet straks indstilles, og der skal tages kontakt til Forsvarets Operationscenter.

Afgørelse

Energistyrelsen træffer hermed afgørelse om ændring af vilkår 19 i tilladelse til etablering af Nord Stream 2 af den 30. oktober 2019, således at rørlægning kan foretages med rørledningsfartøjer med ankre og DP-rørledningsfartøjer, enten selvstændigt eller i kombination med hinanden. Afgørelsen om ændring af vilkår 19 træffes i henhold til § 4, stk. 1 i kontinentalsokkeloven, samt § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1520 af 15. december 2017 om visse rørledningsanlæg på søterritoriet og på kontinentalsoklen. Afgørelsen må ikke udnyttes, før klagefristen på 4 uger efter offentliggørelse af afgørelsen er udløbet, jf. § 6 a, stk. 4 og 5, i kontinentalsokkeloven.

Med denne afgørelse ændres vilkår 19 fra "Rørlægningen forudsættes foretaget med et læggefartøj med dynamisk positionering (DP-fartøj)." til

19. Rørlægningen forudsættes foretaget med læggefartøjer med ankre og/eller dynamisk positionering (DP-fartøj), enten selvstændigt eller i kombination med hinanden.

Afgørelsen vedrører alene en ændring af vilkår 19 og berører ikke tilladelsen i øvrigt, herunder grundlaget for tilladelsen og de øvrige i tilladelsen fastsatte vilkår, der fortsat er gældende.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages skriftligt til Energiklagenævnet, Toldboden 2, 8800 Viborg inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentliggjort, jf. kontinentalsokkelovens § 6 a. Afgørelsen offentliggøres på Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

Klageberettiget i henhold til kontinentalsokkelovens § 6 a, stk. 1, er enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, hvis afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Carl-Christian Munk-Nielsen